

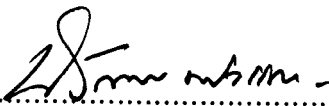
ชื่อวิทยานิพนธ์

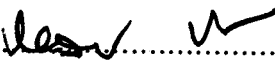
แรงงูใจของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์เพื่อผลิตน้ำผึ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ของประเทศไทย

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์

นายชูเกียรติ หาทวยการ

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. นิวัฒน์ มาสุวรรณ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประสิทธิ์ ประครองศรี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประภัศร เดชะประเสริฐวิทยา)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ 2) สภาพการเลี้ยงผึ้งและปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ 3) ปัจจัยที่เป็นแรงงูใจให้ผู้เลี้ยงผึ้งเลี้ยงผึ้งพันธุ์ 4) เปรียบเทียบแรงงูใจของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีลักษณะพื้นฐานทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสภาพการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วยผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่ขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี พ.ศ. 2539 จำนวน 118 ราย ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า F-test ผลการวิจัยมีดังนี้

ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ร้อยละ 96.6 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 44.6 ปี ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ร้อยละ 41.5 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 82.2 แต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ร้อยละ 49.2 มีอาชีพหลักรับราชการ เลี้ยงผึ้งเป็นอาชีพรอง ร้อยละ 81.4 จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.7 คน เลี้ยงผึ้งพันธุ์มาแล้วเฉลี่ย 4.6 ปี มีจำนวนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 1.6 คน มีรายได้ทั้งหมด ต่อคนต่อปีเฉลี่ย 204,132.52 บาท จำนวนรังผึ้งที่เลี้ยงเฉลี่ย

ในครอบครัวเฉลี่ย 4.7 คน เลี้ยงผึ้งพันธุ์มาแล้วเฉลี่ย 4.6 ปี มีจำนวนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 1.6 คน มีรายได้ทั้งหมด ต่อคนต่อปีเฉลี่ย 204,132.52 บาท จำนวนรังผึ้งที่เลี้ยงเฉลี่ย 20.85 รัง ใช้ต้นทุนในการผลิตเฉลี่ย 732.02 บาทต่อรังต่อปี ได้ผลผลิตเฉลี่ย 19.30 กิโลกรัมต่อรังต่อปี มีรายได้จากการจำหน่ายน้ำผึ้งเฉลี่ย 41,496.02 บาทต่อปี คิดเป็นรายได้ต่อรังเฉลี่ย 1,943.36 บาทต่อปี ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ร้อยละ 95.8 ผ่านการฝึกอบรมในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ร้อยละ 94.2 เลี้ยงผึ้งพันธุ์อิตาเลียนสีเหลือง ร้อยละ 41.6 ซื้อมันธุ์ผึ้งจากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง ร้อยละ 48.3 ซื้อมันธุ์ผึ้งจากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์จากศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง ร้อยละ 55.9 ให้อาหารเสริม แก่ผึ้ง ร้อยละ 78.0 ตรวจดูผึ้ง 4 - 7 วันต่อครั้ง ร้อยละ 46.6 ย้ายผึ้งไปเก็บน้ำหวานที่สวนผลไม้ในต่างจังหวัด ร้อยละ 68.6 ใช้การขนย้ายไปเก็บน้ำหวาน ร้อยละ 78.8 จำหน่ายน้ำผึ้งที่ฟาร์ม ร้อยละ 55.1 กำหนดราคาน้ำผึ้งเอง ปัญหาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ประสบ ได้แก่ การระบาดของโรคผึ้ง

แรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ในระดับมากที่สุดทำให้ผู้เลี้ยงผึ้งเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ได้แก่ ความเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ การสนับสนุนสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูผึ้ง เอกสารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงผึ้งมีเพียงพอ การมีภูมิอากาศเหมาะสม มีพื้นที่ในการเลี้ยงเหมาะสม มีอาหารผึ้งในธรรมชาติเพียงพอ ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อย ใช้เวลาในการดูแลรักษาน้อย ใช้แรงงานในการเลี้ยงน้อย และราคาน้ำผึ้งหรือผลตอบแทนในการเลี้ยงสูง

ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจของผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ พบว่า ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับแรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกันเพียงประเด็นเดียว คือ การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับแรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกัน 2 ประเด็น คือ มีสภาพแวดล้อมเหมาะสม และความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีอาชีพหลักแตกต่างกันมีระดับแรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกัน 4 ประเด็น คือ การได้รับการยอมรับนับถือ รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต สภาพแวดล้อมเหมาะสมและความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีรายได้จากการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกันมีระดับแรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกัน 6 ประเด็น คือ ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ การได้รับการยอมรับนับถือ รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง สภาพแวดล้อมเหมาะสมและความสะดวกในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกันมีระดับแรงจูงใจในการเลี้ยงผึ้งแตกต่างกัน 5 ประเด็น คือ ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ การได้รับการยอมรับนับถือ รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต การบริการในการจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยาย

พันธุ์ผึ้ง และสภาพแวดล้อมเหมาะสม ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์มีจำนวนรังผึ้งที่เลี้ยงแตกต่างกันมีระดับแรง
งูใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกัน 6 ประเด็น คือ ความภูมิใจในความสำเร็จในการเลี้ยงผึ้ง
พันธุ์ การได้รับการยอมรับนับถือ รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
เสริม การบริการปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง สภาพแวดล้อมเหมาะสมและ
ความสามารถในการจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ ผู้เลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่มีระยะทางจากฟาร์มถึงสถานที่เก็บน้ำ
หวานแตกต่างกัน มีระดับแรงงูใจในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์แตกต่างกัน 5 ประเด็น คือ การได้รับการ
ยอมรับนับถือ รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต การติดตามของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การบริการใน
การจัดหาปัจจัยการผลิตของศูนย์อนุรักษ์และขยายพันธุ์ผึ้ง และการมีตลาดจำหน่ายผลผลิต

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรแนะนำให้ความรู้เรื่อง การป้องกัน
กำจัดโรคและศัตรูผึ้งเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นปัญหาหลักในการเลี้ยงผึ้ง 2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควร
ให้ความรู้และให้การสนับสนุนหรือบริการปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงงูใจในการเลี้ยงผึ้งในเรื่อง ความ
เป็นกันเองของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร การสนับสนุนสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูผึ้ง การ
สนับสนุนเอกสารคำแนะนำการเลี้ยงผึ้ง ให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิอากาศเหมาะสม พื้นที่ในการเลี้ยง
ผึ้งที่เหมาะสม อาหารผึ้งตามธรรมชาติ การใช้พื้นที่ในการเลี้ยง การใช้เวลาและแรงงานในการ
เลี้ยง และผลตอบแทนในการเลี้ยงผึ้ง เพื่อให้เกษตรกรมีความสนใจและมีกำลังใจในการเลี้ยงผึ้ง